

ZÁSADY SUDCOVSKEJ ETIKY

Preambula

Súdna rada Slovenskej republiky, ako ústavný orgán zabezpečujúci nezávislé postavenie súdnej moci od ostatných orgánov verejnej moci

1/ majúc na zreteli, že na európskej úrovni je právo každej osoby na nezávislý a nestranný súd právom, ktoré je zárukou dodržiavania ľudských práv a základných slobôd podľa čl. 6 Dohovoru a príslušnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva,

2/ uvedomujúc si, že pravidlá etického správania sa sudcov sú dôležitým faktorom pre zvýšenie dôvery v justičný systém, pre ochranu ľudských práv a posilnenie myšlienky právneho štátu ako aj pre prevenciu a obmedzenie korupcie v justičnom systéme

Na základe článku 141a ods. 5 písm. j/ Ústavy Slovenskej republiky, v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,

v y d á v a t i e t o

ZÁSADY SUDCOVSKEJ ETIKY

Článok I

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Zásady sudcovskej etiky:

1/ upravujú pravidlá správania sa sudcov, ktorých funkcia je chápaná v demokratickom a právnom štáte ako výkon povolania, ktorým sa zabezpečuje ochrana ľudských práv a slobôd a princípov právneho štátu

2/ zdôrazňujú základné hodnoty sudcovskej funkcie a morálne vlastnosti sudcov, ktorých funkcia je chápaná ako celoživotné povolanie jednotlivca

3/ vytvárajú rámec pre reguláciu správania sa sudcov pri výkone sudcovských povinností i mimo ich výkonu

4/ stanovujú nielen normy pre reguláciu správania sudcov, ale sú aj návodom pre správanie sa sudcu, ktorý má mať možnosť požiadať o pomoc pri riešení etických dilem Etickú komisiu zriadenú Súdnou radou Slovenskej republiky

Článok II

VŠEOBECNÉ ZÁSADY

Zásada nezávislosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky sudca je nezávislý vtedy, keď sa pri výkone svojich povinností riadi výlučne svojím vnútorným presvedčením, platnými zákonmi a všeobecnými etickými zásadami. Nezávislý sudca nepodlieha tlaku, nátlaku, ovplyvňovaniu, ani priamemu či nepriamemu vplyvu vyvíjanému predstaviteľmi iných štátnych orgánov, ktoré sú alebo nie sú súčasťou justičného systému, zo strany jednotlivcov alebo ich skupín.

Zásada nestrannosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky je sudca nestranný vtedy, keď pri zhodnotení faktov v prípade vychádza výlučne z objektívnej analýzy predložených dôkazných prostriedkov, zachováva si odstup od všetkých strán konania a ich právnych zástupcov, ďalej sa vystríha sa nevhodného správania, ktoré by mohlo byť interpretované ako preferenčné (zvýhodnené)

zaobchádzanie, zaujatosť či predpojatosť na základe rasy, pôvodu, etnickej, rodovej, náboženskej príslušnosti, vzdelania, osobného presvedčenia, politickej príslušnosti, osobného či verejného postavenia alebo materiálnych statkov, sympatií resp. nesympatií k stranám sporu alebo ich právnym zástupcom.

Zásada spravodlivosti a transparentnosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky je sudca spravodlivý vtedy, keď berie do úvahy špecifiká každého individuálneho prípadu v rámci právnych predpisov a prijíma rozhodnutia v súlade so všeobecnými ľudskými hodnotami a hodnotami demokratického právneho systému.

Transparentnosť správania a konania sudcu je zárukou spravodlivosti jeho rozhodnutí.

Zásada zdvorilosti a tolerantnosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky sudca je zdvorilý vtedy, keď svojím správaním a konaním vždy preukazuje náležitú úctu svojim kolegom, stranám sporu ich právnym zástupcom a iným účastníkom súdneho konania. Sudca je tolerantný vtedy, keď prejavuje otvorenosť a trpezlivosť pri počúvaní druhej strany a ochotu vypočuť nové argumenty, názory a stanoviská, ktoré súvisia s prejednávanou vecou. Tolerancii nie je na prekážku jasné odmietnutie sudcu tolerovať prednesy účastníkov, ktoré s prejednávanou vecou zjavne nesúvisia.

Zásada bezúhonnosti a slušnosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky sudca je bezúhonný vtedy, keď neprijíma materiálne či iné výhody bez ohľadu na ich povahu, ak by tieto výhody mohli vrhnúť tieň pochybností na jeho nezávislosť. Slušnosť znamená, že sa sudca vyhýba všetkým aktivitám, ktorými by sa spreneveril profesijnej cti a nenaplnil by tak oprávnené očakávania spoločnosti spojené s výkonom jeho funkcie.

Zásada kompetentnosti a kvalifikovanosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky sudca je kompetentný a kvalifikovaný na výkon funkcie vtedy, keď sa vyzná v slovenskom právnom poriadku a súčasne je oboznámený

s právom medzinárodným a európskym a je schopný pri celoživotnom vzdelávaní právne normy aplikovať v praxi.

Zásada

dôvernosti

V súlade so zásadami sudcovskej etiky sudca podlieha požiadavkám dôvernosti, preto musí byť diskrétny a zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach a informáciách získaných v súvislosti s výkonom svojich profesijných povinností.

Článok III

Pravidlá etického správania sa sudcu vyplývajúce zo všeobecných zásad

1.Pravidlá etického správania vyplývajúce zo zásady NEZÁVISLOSTI

Nezávislosť predstavuje predpoklad pre dôsledné presadenie myšlienok právneho štátu a záruku ochrany základných ľudských práv a slobôd a tiež ústavných hodnôt.

APLIKÁCIA

1.1. Sudca pri výkone svojej funkcie prijíma rozhodnutia výlučne v súlade s právom a podľa svojho vnútorného presvedčenia.

1.2. Sudca netoleruje, ani nepodlieha nijakým vonkajším ani vnútorným tlakom, či obavám z kritiky, hrozbám, priamym ani nepriamym snahám ovplyvňovať jeho prácu bez ohľadu na ich zdroj, motívy či príčiny.

1.3. V rozhodovacej činnosti si sudca zachováva nezávislosť a nenecháva sa ovplyvňovať názormi iných vrátane svojich kolegov. Súčasne nikdy svojím konaním nespochybňuje svoju nezávislosť.

1.4. Sudca sa nijakým spôsobom nezapája do politických a stranických aktivít, ani nepatrí do politickej strany či obchodných záujmových skupín.

1.5. Konanie a správanie sudcu mimo výkonu funkcie nesmie byť v rozpore s jeho povinnosťou chrániť a nepoškodzovať obraz nezávislosti súdnej moci. Sudca sa správa a koná tak, aby sa vyhol akýmkoľvek podozreniam, že podlieha vplyvu iných štátnych orgánov, jednotlivcov alebo ich zoskupení, vplyvom zvnútra či zvonka súdництва.

1.6. Sudca má právo i povinnosť informovať príslušné orgány štátu a verejnosť o akomkoľvek pokuse narušiť jeho nezávislosť.

2. Pravidlá etického správania vyplývajúce zo zásady NESTRANNOSTI

Sudca je nestranný v procese uplatňovania hmotného i procesného práva i vo vzťahu k právam účastníkom konania.

APLIKÁCIA

2.1. Sudca preukazuje rešpekt dôstojnosti každého jednotlivca tak pri výkone profesijných povinností, ako aj mimo súdnu budovu, netoleruje preferenčné zaobchádzanie, zaujatosť ani predpojatosť na základe rasy, pôvodu, etnickej, rodovej, náboženskej či politickej príslušnosti, osobného, spoločenského a majetkového postavenia.

2.2. Sudca vzbudzuje a chráni zdanie nestrannosti aj v konaniach, keď verejnosť prejavuje silné pozitívne alebo negatívne emócie voči účastníkom konania, ktoré sudca vedie. Sudca vždy prijme rozhodnutie len na základe zisteného skutkového stavu a v súlade s právom.

2.3. V súvislosti s prípadmi prijatými na prerokovanie sudca nerobí žiadne verejné vyhlásenia, nekomentuje prípady akýmkoľvek spôsobom, ktorý by ho zaväzoval ku konkrétnemu výsledku konania alebo ktorý by vo verejnosti vyvolal dojem, že je zaujatý a neobjektívny. Mimo súdnych pojednávaní sa sudca nepúšťa do diskusií o prípade s účastníkmi konania ani v ich prítomnosti, ani s právnymi zástupcami účastníkov konania či tretími stranami.

2.4. Sudca sa správa primerane a vyhýba sa situáciám, ktoré by mohli byť priamym či nepriamym dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania veci.

2.5. Sudca rešpektuje právo všetkých strán vyjadriť sa, urobiť vyhlásenie či vzdať sa nároku v konaní, na ktorom sa zúčastňujú.

2.6. Sudca neposkytuje právne poradenstvo v právnych otázkach.

2.7. Sudca sa nezúčastňuje konaní, v ktorých hrozí konflikt záujmov. V takých prípadoch alebo pri pochybnostiach, že pre skutočnosti osobnej povahy hrozí podobný konflikt, sudca otvorene a jasne nahlási všetky skutočnosti relevantné pre konanie vo veci a pre ktoré je vylúčený z prejednávania veci.

3. Pravidlá etického správania vyplývajúce zo zásady SPRAVODLIVOSTI

A TRANSPARENTNOSTI

Požiadavka spravodlivosti vyplýva zo skutočnosti, že právne normy nemôžu postihnúť

a regulovať všetky situácie, ktoré môžu nastať v bežnom živote.

Požiadavka transparentnosti vyplýva z potreby neustále ubezpečovať verejnosť o legálnosti a spravodlivosti konania a správania sudcov.

APLIKÁCIA

3.1. Sudca prijíma rozhodnutia, len ak je presvedčený, že sú spravodlivé a v súlade s právom vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Sudca venuje zvláštnu pozornosť otázkam týkajúcim sa slobody a dobrého mena jednotlivcov.

3.2. Ak zákony dávajú sudcovi možnosť vyriešiť isté prípady podľa vlastného uváženia, sudca sa riadi zásadou spravodlivosti.

3.3. V súlade so zákonom sudca poskytne verejnosti informácie o rozhodnutí, ktoré prijal prostredníctvom hovorca alebo osobne včas a zrozumiteľným a náležitým spôsobom.

3.4. Sudca smie mediálne objasňovať svoje rozhodnutia len do miery, ktorú mu povoľuje zákon, pričom dbá na to, aby svojim konaním- objasňovaním nijakým spôsobom neohrozil práva a záujmy účastníkov konania.

3.5. Sudca verejnosti – osobne alebo prostredníctvom médií – oznámi dôvody svojho konania a rozhodnutí, no zároveň sa vyhýba akémukoľvek správaniu či konaniu, ktoré by mohlo byť interpretované ako uspokojovanie vlastných potrieb či nadmerné úsilie získať uznanie verejnosti.

4. Pravidlá etického správania vyplývajúce zo zásady ZDVORILOSTI

A TOLERANTNOSTI

Požiadavky zdvorilosti a tolerantnosti vychádzajú z predpokladu, že sudca je morálnou autoritou nie len pri výkone svojej funkcie so schopnosťou ľudského avšak profesionálneho prístupu k účastníkom konania, k verejnosti, ale aj k svojim kolegom a zamestnancom justície, ale aj v bežnom občianskom živote.

APLIKÁCIA

4.1. Správanie sudcu v spoločnosti by malo byť v súlade so zásadami dobrých mravov . V komunikácii s verejnosťou a kolegami sudca prejavuje ochotu a ohľaduplnosť.

4.2. Sudcovia sú slušní, zdvorilí a taktní tak pri výkone svojej funkcie , ako aj pri výkone iných verejných činností a v osobnom živote.

4.3. Sudca sa k občanom správa s úctou a berie ohľad na ich práva a slobody.

4.4. V práci, ale aj pri komunikácii s verejnosťou sudcovia preukazujú úctu svojim kolegom, predstaviteľom iných inštitúcií a občanom.

Bez ohľadu na postavenie v organizačnej štruktúre pracovné vzťahy medzi sudcami a zamestnancami systému súdництва vychádzajú zo zásad vzájomného rešpektu a tolerancie. Sudcovia sa vystríhajú akéhokoľvek správania, ktoré by mohlo poškodiť dobré meno súdництва. Zdvorilosti a tolerantnosti nie je na prekážku kritika do vlastných radov, pokiaľ je podložená objektívnymi dôvodmi.

5. Pravidlá správania vychádzajúce zo zásady BEZÚHONNOSTI A SLUŠNOSTI

Bezúhonnosť a slušnosť sú predpokladom úcty a dôvery sudcov.

APLIKÁCIA

5.1. Sudca nevyžaduje ani neprijíma žiadne dary, stimuly ani výsady, nech už majú akúkoľvek podobu a sú ponúkané či už jemu alebo členovi jeho rodiny, najmä v snahe ovplyvniť tak rozhodnutie sudcu. To sa nevzťahuje na dary, ktoré upravuje zákon.

5.2. Sudca sa musí vystríhať nemorálneho správania či zdania nemorálneho správania vo svojom konaní.

5.3. V spoločenských vzťahoch ani pri výkone činností sudcovi zákonom dovolených nesmie sudca využívať svoje úradné postavenie a autoritu vo svoj prospech.

5.4. Morálnym a čestným správaním a zodpovednosťou v úradných i neúradných aktivitách sudca je príkladom ostatným zamestnancom v justičnom systéme.

5.5. Sudca sa musí zdržiavať akéhokoľvek konania, ktoré by ho mohlo zdiskreditovať nielen pre výkon povolania, ale aj v spoločenskom živote.

5.6. Sudca si musí budovať dobré meno a nepoškvrnenú česť.

5.7. Sudca nevyužíva pre kariérny postup osobné kontakty a prostriedky, ktoré poškodzujú jeho dôstojnosť.

6. Pravidlá správania vyplývajúce zo zásady KOMPETENTNOSTI A KVALIFIKOVANOSTI

Požiadavka kompetentnosti a kvalifikovanosti sudcov vychádza z práva účastníkov súdneho konania, ako aj z práva spoločnosti ako takej na výkon spravodlivosti najvyššej kvality.

APLIKÁCIA

6.1. Sudca sa nesmie venovať iným činnostiam (zákonom dovolených) na úkor výkonu funkčných povinností sudcu.

6.2. Sudca musí pracovať na zvyšovaní vlastnej kvalifikácie a podnikať kroky na zvyšovanie vedomostí, zlepšovanie schopností a osobných vlastností nevyhnutných pre správne

3/ Etická komisia zriadená súdnou radou, interpretáciou noriem sudcovskej etiky vo forme prijímania stanovísk a odpovedí vo vzťahu ku konkrétnym etickým problémom alebo dilemám sudov

Článok V

Etická komisia

Etickú komisia je päťčlenný poradný orgán sudcov pri Súdnej rade Slovenskej republiky v oblasti interpretácie noriem etického správania sa sudcov.

Členov Etickej komisie volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky z kandidátov navrhnutých členmi Súdnej rady, orgánmi sudcovskej samosprávy a príslušných orgánov sudcovských stavovských organizácií.

Kandidátmi môžu byť osoby, ktoré dávajú záruku vzhľadom na svoj mravný profil a integritu, že zabezpečenia náležitý a zodpovedný výkon tejto funkcie.

Členmi Etickej komisie môžu byť sudcovia, ktorí vykonávali funkciu sudcu najmenej 10 rokov ako aj emeritní sudcovia.

Funkčné obdobie člena Etickej komisie je 5 ročné.

Funkcia zaniká: uplynutím funkčného obdobia,

odvolaním,

vzdaním sa funkcie,

smrťou

Do pôsobnosti Etickej komisie patrí:

- a) prijímať stanoviská k interpretácii noriem zásad sudcovskej etiky na návrh sudcu, osoby oprávnenej podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi pre porušenie zásad sudcovskej etiky alebo na návrh disciplinárneho senátu
- b) poskytovať odpovede na konkrétne otázky- etické dilemy sudcov
- c) zverejňovať stanoviská k interpretácii noriem zásad sudcovskej etiky a odpovede na otázky sudcov

Článok VI

Záverečné ustanovenia

1/ Zabezpečenie efektivity týchto Zásad sudcovskej etiky si nevyhnutne vyžaduje jednotný postup pri ich interpretácii a aplikácii samotnými sudcami, Etickou komisiou a Súdnu radou Slovenskej republiky

2/ Pri interpretácii a aplikácii zásad sa vychádza z textov týchto dokumentov, ktoré upravujú pravidlá etického správania sa sudcov:

- a) Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť zo dňa 17.11. 2010.
- b) Londýnska deklarácia Európskej siete súdnych rán (ENCJ) „Sudcovská etika“ z roku 2010,
- c) Magna charta sudcov (Základné princípy) schválených Poradnou radou európskych sudcov (CCJE) z novembra 2010.
- d) Stanovisko č. 3 (2002) Poradnej rady európskych sudcov (CCJE) o zásadách a pravidlách profesionálneho správania sudcov, o etike, nezlučiteľnom správaní a nestrannosti.
- e) Etický kódex schválený Hlavným zhromaždením Združenia sudcov Slovenska (ZSS) v roku 1999.
- f) Zásady sudcovskej etiky schválené Radou sudcov Slovenskej republiky dňa 14.04.2001.

V prípade aktualizácie uvedených dokumentov oprávnenými orgánmi, sa vychádza z novelizovaného textu.

3/ Uvedené dokumenty tvoria prílohu vydaných Zásad sudcovskej etiky, ako jej neoddeliteľnú časť.

Tieto zásady Sudcovskej etiky nadobúdajú účinnosť dňom ich prijatia Súdnu radou Slovenskej republiky.

V Bratislave dňa

